

Rapportage

Houtstook & Overlast

Mogelijkheden Regelgeving & Handhaving

gemeente Rheden

Inhoud

INLEIDING	3
Aanleiding.....	3
Aanpak houtstook & overlast.....	3
Opbouw rapportage.....	4
1. HUIDIGE SITUATIE	5
1.1 Luchtkwaliteit Gelderland & Overijssel	5
1.2 Geurhinder door houtstook.....	5
1.3 Meldingen overlast.....	6
1.5 Inzet tot nu.....	7
2. DOELSTELLING & KADERS	9
2.1 Doelstelling	9
2.2 Definitie houtstook	9
2.3 Kaders handhaving.....	10
3. MOGELIJKHEDEN REGELGEVING.....	11
3.1 Opbouw.....	11
3.2 Bronnen.....	11
3.3 Criteria voor beoordeling	12
3.4 Opties	12
4. SCENARIO'S.....	22
5. ADVIES	23
6. UITVOERING	24

INLEIDING

Aanleiding

Het gebruik van houtkachels en andere vormen van houtstook krijgt de laatste jaren steeds meer aandacht. Waar houtstook voor de een symbool staat voor gezelligheid en sfeer, roept het voor de ander zorgen op over gezondheid, milieueffecten en overlast. De uitstoot van fijnstof door houtstook zorgt namelijk steeds vaker voor meldingen van gezondheidsklachten en overlast.

Houtkachels en -haarden zijn vervuilerder dan eerder werd aangenomen. Door een nieuwe rekenmethode van het RIVM (2023) blijkt dat houtstook de oorzaak is van 23 procent van de uitstoot van fijnstof in Nederland, als het gaat om deeltjes die kleiner zijn dan 2,5 micrometer.¹ Dat maakt houtstook de grootste bron van PM2,5 fijnstof. Wegverkeer, de tweede grootste bron, stoot 6 procent van de PM2,5 fijnstof uit. Het inademen van fijnstof is schadelijk voor de gezondheid. Wanneer de kleine deeltjes in de longen of bloedbaan terechtkomen, verhoogt dit de kans op hart- en vaatziekten, longkanker en het ontwikkelen van COPD en/of astma. Naast 'gezelligheid' brengt het stoken van hout dus ook serieuze gezondheidsrisico's met zich mee, zowel voor de stoker als voor de omgeving. Gemiddeld komt er 28 gram fijnstof vrij tijdens één avondje stoken, dat is een kleine weckpot vol.²

Hetzelfde onderzoek van RIVM (2023) toont aan dat blootstelling aan luchtverontreiniging een negatief effect heeft op iemands levensduur. Uit de berekeningen van het RIVM blijkt dat de gemiddelde Nederlander in 2016 gemiddeld 8 maanden korter leeft door blootstelling aan luchtverontreiniging. Houtstook is hierbij één van de bronnen die hieraan bijdraagt.

Aanpak houtstook & overlast

We willen als gemeente de meldingen, ervaren overlast en gezondheidsklachten adequaat oppakken. De laatste jaren zetten we al in op communicatie en bewustwording. We informeren inwoners over de gezondheidseffecten van houtstook, geven stooktips voor het verminderen van fijnstof uitstoot en stimuleren mensen om in gesprek te gaan met elkaar bij overlast. Echter, het ontbreekt tot nu toe aan beleid of regelgeving om daadwerkelijk in te kunnen grijpen bij overlast en de luchtkwaliteit te verbeteren. Dit is voor veel gemeenten een groeiende uitdaging. Zo blijkt onder andere uit een onderzoek naar landelijke wet- en regelgeving voor houtstook door EenVandaag (2023)³. We lezen in meldingen, en horen in contact met inwoners, dat communicatie en in gesprek zijn niet voldoende helpt. Inwoners die overlast ervaren zijn vaak al in gesprek gegaan met buurtbewoners die hout stoken. Maar dat leidt vaak niet tot aanpassing van stookgedrag of goede onderlinge afspraken.

Houtstook en de overlast die inwoners hiervan ervaren zorgt daarmee voor een toenemende onvrede onder groepen inwoners. Deze hinder, veroorzaakt door de rook en geur van houtkachels en open haarden, heeft niet alleen gevolgen voor de luchtkwaliteit en gezondheid, maar draagt ook bij aan spanningen tussen voor- en tegenstanders van houtstook. Het vraagstuk speelt ook al meerdere jaren binnen de Rhedense samenleving. Bij de dorpsgesprekken, die gevoerd zijn in het kader van de Omgevingsvisie, is het thema houtstook – en met name houtstookoverlast – in bijna ieder dorp genoemd als aandachtspunt. Ook bij de gesprekken voor het wijkuitvoeringsplan Dieren-West, over het aardgas vrijmaken van de buurt, is meerdere malen geattendeerd op houtstook en houtstookoverlast.

¹ RIVM (2023). *Effect van houtstook op luchtkwaliteit en gezondheid*. [Effect van houtstook op luchtkwaliteit en gezondheid](#)

² GGD Leefomgeving (2024). *De houtkachel aan, is niet zonder gevaar voor de gezondheid*. [De houtkachel aan, is niet zonder gevaar voor de gezondheid](#)

³ EenVandaag (2023). *Gemeenten willen betere regels om overlast van houtstoken aan te pakken: 'We voelen ons belemmerd' - EenVandaag*

Opbouw rapportage

In deze rapportage brengen we de huidige situatie in beeld, omschrijven we bestaande doelstellingen over luchtkwaliteit en houtstook en brengen we verschillende opties voor regelgeving en handhaving in beeld. De rij van mogelijkheden vertalen we in hoofdstuk 4 naar drie scenario's. In die scenario's zijn de verschillende opties afgewogen en waar relevant gecombineerd tot een scenario. We sluiten af met een scenario-advies en de vervolgstap.

Deze rapportage richt zich specifiek op het onderdeel Regelgeving & Handhaving.

1. HUIDIGE SITUATIE

1.1 Luchtkwaliteit Gelderland & Overijssel

In november 2023 publiceerde de GGD Gelderland-Midden een nieuw rapport over de luchtkwaliteit in Gelderland-Midden & Overijssel⁴ met informatie over 2021. Daarin zien we zowel positieve als negatieve ontwikkelingen:

1 Luchtkwaliteit verbeterd, maar nog steeds niet binnen WHO waarden

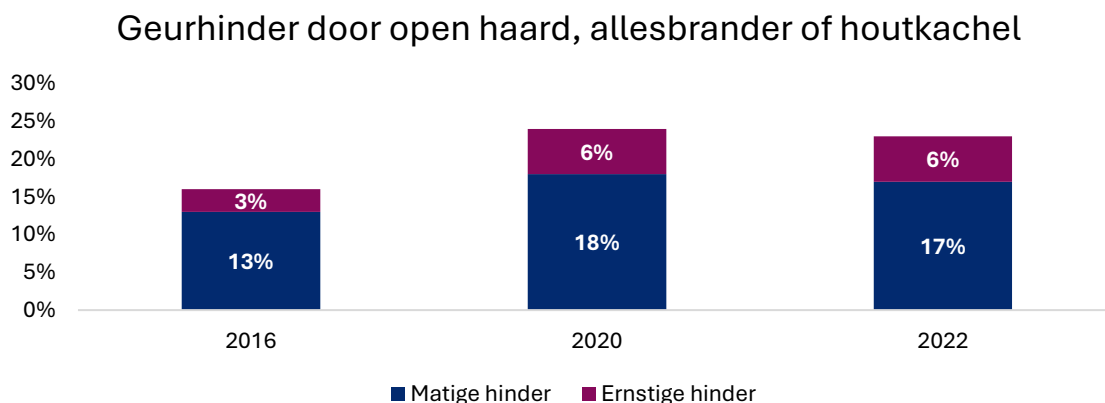
De luchtkwaliteit is verbeterd in Overijssel en Gelderland ten opzichte van 2019. De verbetering is groter dan voorgaande jaren als gevolg van de coronamaatregelen in 2021. Door tijdelijk minder wegverkeer was er minder uitstoot. Tegelijkertijd woonde niemand in deze provincies in 2021 op een plek waar de luchtkwaliteit voldoet aan de WHO advieswaarden. De belangrijkste bronnen van luchtverontreiniging in Overijssel en Gelderland zijn wegverkeer, houtstook, industrie en landbouw. Voor fijnstof PM_{2,5} (fijnstofdeeltjes kleiner dan 2,5 micrometer) is houtstook de grootste bron. Verder is bekend dat landelijk gezien de luchtkwaliteit in 2022 slechter was dan in 2021.

2 Totale uitstoot houtstook neemt af, maar aantal kachels neemt toe

De totale uitstoot van fijnstof door houtstook neemt de laatste jaren licht af (door het gebruik van minder vervuilende kachels). Echter, door gestegen energieprijzen en door het overstap van gas naar andere bronnen lijkt het erop dat het aantal huishoudens dat hout stookt stijgt. Prognoses van TNO wijzen uit dat houtstook in de toekomst voor veel meer uitstoot van fijnstof zou kunnen leiden, als er geen aanvullende maatregelen genomen worden (Visschedijk, Dröge en van der Gon, 2023).

1.2 Geurhinder door houtstook

De GGD voert iedere vier jaar Gezondheidsmonitors uit. In de monitor volwassenen 18+ vraagt de GGD of inwoners geurhinder ervaren in hun omgeving. Daaruit blijkt dat een kwart van de inwoners matige of ernstige geurhinder ervaart. En is een stijging te zien van 16% in 2019 naar 23% in 2022.

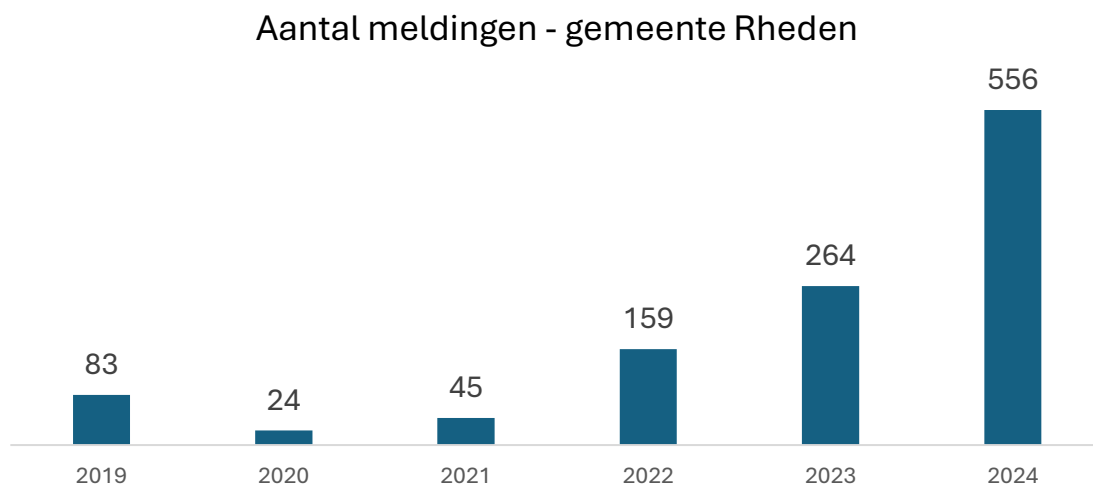
⁴ <https://professionals.ggdgm.nl/voor-professionals/luchtkwaliteit>

1.3 Meldingen overlast

Via verschillende kanalen melden inwoners overlast van houtrook bij ons:

- De landelijke Stookwijzer (Atlas Leefomgeving) (vanaf 2021)
- Fixi app – gemeente
- Melding Openbare Ruimte (voormalig meldsysteem)
- Website / Mail
- Telefoon
- ODRA

Het aantal overlastmeldingen zijn in de onderstaande tabel weergegeven.

**De registratie van aantal meldingen is niet 100% sluitend. Dit geldt met name voor de jaren 2020 en 2021. In die jaren werd namelijk de landelijke Stookwijzer ingevoerd, met een eigen meldfunctie. In de eerste jaren zijn niet alle Stookwijzer meldingen doorgestuurd naar ons als gemeente. Later werd dat wel gedaan en zijn deze Stookwijzer meldingen in de aantallen meegenomen. De (stijgende) trend in aantallen meldingen is desondanks helder.*

***De aantallen verschillen van de eerdere aantallen in de Raadsinformatiebrief – januari 2024, omdat de meldingen nu per jaar zijn weergegeven (niet per stookseizoen). Ook zijn meldingen toegevoegd die in eerdere registratie van de Stookwijzer meldingen niet waren meegenomen. Bovenstaand overzicht is daarmee het meest bijgewerkte en recente overzicht.*

1.4 Analyse

Het overzicht van overlastmeldingen geeft een sterke stijging van het aantal meldingen weer. Tegelijkertijd geldt: het zijn geen ‘unieke meldingen’. Het gaat ook om meerdere meldingen per adres. Er zijn buurten die een groot gedeelte van het totaal aantal meldingen vertegenwoordigen. Bijvoorbeeld 3 buurten die in 2022 67% van de meldingen deden.

Tegelijkertijd zien we over alle jaren heen een spreiding van de ervaren overlast. In de jaren 2018 t/m 2022 werden er vanuit 40 verschillende buurten en straten meldingen gedaan. In 2024 kwamen er uit alle 7 kernen van de gemeente meldingen.

Onze analyse is dat de problematiek in bepaalde buurten sterk speelt, mensen melden daar vaak en herhaaldelijk. Tegelijkertijd is er een spreiding van de problematiek zichtbaar, gezien de hoeveelheid buurten waar meldingen vandaan komen. De ervaren hinder in de GGD monitor van 1 op de 4 inwoners lijkt dit te bevestigen.

1.5 Inzet tot nu

Schone Lucht Akkoord

In 2021 hebben wij ons aangesloten bij het Schone Lucht Akkoord (SLA). Dat hebben we met name gedaan voor het thema Houtstook binnen het SLA. Aansluiten bij het SLA levert voor ons het volgende op:

- We halen en brengen kennis en ervaringen over beleid houtstook met andere gemeenten en betrokken partijen. Hiervoor organiseert het SLA bijeenkomsten en is er een online platform met informatie en tools op ieder thema.
- Via het SLA worden voor gemeenten concrete handvatten/tools ontwikkeld. Voor houtstook is bijvoorbeeld de Routewijzer Houtstook & Overlast ontwikkeld. Op basis van bestaande regelgeving en jurisprudentie geeft deze Routewijze gemeenten handvatten hoe zij op kunnen treden bij meldingen van overlast. En handvatten voor beleid houtstook in de instrumenten van de Omgevingswet.
- Landelijke worden er pilots opgezet rondom beleid houtstook. Een voorbeeld is een pilot rondom invoering houtstookvrije wijken of het instellen van een stookverbod bij het ingaan van een stookalert.
- Aan het SLA is een subsidieregeling verbonden. Daarmee kunnen gemeenten pilotprojecten (ook rondom houtstook) financieren.

Naast aansluiting bij SLA zitten wij in een provinciale groep van gemeenten over het thema houtstook. Ook daar delen wij kennis en ervaringen bij het beleid rondom houtstook.

Communicatie

Het onderwerp houtstook heeft al langer onze aandacht. Sinds 2019 zetten we verschillende communicatie-instrumenten in om bewustwording over de gezondheidseffecten van houtstook te creëren. Ook geven we tips hoe mensen die hout stoken overlast kunnen voorkomen. Instrumenten die we hiervoor inzetten zijn:

- De webpagina www.rheden.nl/houtstook met alle informatie op een rij
- Een instructie video met tips voor stoken met minder overlast
- Een instructie folder met tips voor stoken met minder overlast
- Jaarlijks in het stookseizoen meerdere berichten op social media
- Jaarlijks één of meerdere artikelen in lokale media
- Fysieke en online cursussen om overlast door stoken te beperken

Jaarlijks evalueren we onze communicatie-boodschap over houtstook. We sluiten zoveel mogelijk aan bij de landelijke communicatielijn.

Handhaving

Voor gemeenten is het moeilijk om overlast objectief te beoordelen en al dan niet te handhaven. In artikel 7.22 van het Bouwbesluit is opgenomen dat:

Het verboden is voor personen om op een hinderlijke of schadelijke wijze rook, roet, walm of stof te verspreiden.

Handhaven op dit artikel is lastig omdat niet duidelijk is vastgelegd wanneer er objectief/meetbaar sprake is van hinder. Vanuit het SLA is de Routewijzer Houtstook & Overlast ontwikkeld. De Landelijke Routewijzer geeft gemeenten meer concrete handvatten en stappen om te nemen bij meldingen van overlast. Deze routewijzer beschrijft hoe gemeenten zelf een beoordeling kunnen maken of er sprake is van overmatige hinder in specifieke situaties.

In de periode 2023-2025 hebben wij naar aanleiding van meerdere handhavingsverzoeken Route 2 uit de landelijk Routewijzer houtstook toegepast. Dit was voor ons de eerste keer dat we dit op deze intensieve manier doen. We hebben op de adressen waarover de meldingen gingen meerdere controles uitgevoerd. Een uitgebreide lijst van onderdelen lieten we controleren. Denk aan het type kachel, afmetingen rookgasafvoer, manier van stoken, soort hout, vochtigheid hout en meer. Op basis van deze controles

hebben we een besluit genomen op het handhavingsverzoek. De controles worden uitgevoerd door de ODRA. Zij hanteren controlelijsten welke in de rechtspraak is erkend als valide wijze voor het beoordelen van hinder.

In het vervolg van de rapportage richten we ons specifiek op het onderdeel Regelgeving en Handhaving.

2. DOELSTELLING & KADERS

2.1 Doelstelling

Als gemeente Rheden willen we acteren op de signalen over gezondheidsklachten overlast uit de samenleving. We hebben in eerdere (beleids)stukken de volgende doelen opgenomen. Deze gelden als uitgangspunt voor het komen tot regels & handhaving.

1. Inzetten voor verbetering van de luchtkwaliteit, met name voor situaties waarbij de risico's op gezondheidsschade groot zijn (bijvoorbeeld houtstook).
*Coalitieakkoord Rheden*⁵.
2. De lucht in Nederland schoner krijgen en daarmee gezondheidswinst te behalen.
Particuliere houtstook is daarbij één van de focuspunten.
Schone Lucht Akkoord, wij zijn ondertekenaar
3. Het aantal overlastmeldingen door houtstook met 20% laten dalen in 2025 ten opzichte van 2023.
Programmabegroting

2.2 Definitie houtstook

Houtstook komt in verschillende vormen voor. We hanteren voor ons voorstel de volgende definitie:

Onder 'het stoken van hout' verstaan wij het verbranden van hout als brandstof in houtgestookte installaties, met als doel verwarming of sfeerbeleving binnenshuis of in afgesloten buitenruimtes. Zoals:

- Houtkachels
- Open haarden
- Pelletkachels

Ons voorstel richt zich op het reguleren van dergelijke stookactiviteiten om houtrookoverlast te beperken. Het voorstel richt zich ook op woningen waar houtstook geldt als hoofdverwarming.

We richten ons met dit voorstel niet op houtverbranding voor incidenteel gebruik in open lucht (mits deze voldoen aan de geldende veiligheids- en milieuregels). Zoals:

- Barbecues
- Vuurkorven
- Paasvuren
- Kampvuren

Deze vormen van houtstook zijn namelijk vaak incidenteel en/of hebben al een vergunningsplicht.

⁵ Gemeente Rheden (2022). *Coalitieakkoord 2022-2026 'Groener, Socialer, Dichterbij'*.
https://www.rheden.nl/Bibliotheek/Documenten/Organisatie_en_bestuur/Coalitieakkoord_2022_2026.pdf

2.3 Kaders handhaving

De bestaande juridische kaders voor houtstook (en overlast) zijn:

Overmatige hinder

Artikel 7.22 – Besluit Bouwwerken Leefomgeving (BBL – voorheen Bouwbesluit)

Het is verboden voor personen om op een hinderlijke of schadelijke wijze rook, roet, walm of stof te verspreiden.

Voorschriften rookgasafvoer

BBL⁶

In het BBL staan bouwtechnische eisen voor rookgasafvoeren. Onder andere de hoogte van een rookkanaal wordt belicht. Het doel van dit voorschrift is om de veiligheid van de persoon die stookt te waarborgen. Een rekenmodel bepaalt onder meer hoe hoog de rookgasafvoer boven het dak uit moet komen.

Verbod stoken op bewerkt hout

Artikel 10.2 Milieuwet⁷

Er geldt vanuit de Milieuwet een verbod op het stoken van bewerkt hout of afvalhout. Gemeenten kunnen dit al handhaven.

Binnentreden woning

Als het gaat om het uitvoeren van controles en handhaving, geldt dat handhavers niet zomaar een woning binnen mogen treden. We mogen het perceel van een woning bezoeken, maar zijn voor bekijken van de stooksituatie in de woning afhankelijk van medewerking van inwoners.

⁶ <https://www.schoneluchtakkoord.nl/thema/houtstook-van-particuliere-huishoudens/routewijzer-houtstook-overlast/route-1-wijkgerichte-aanpak/bouwtechnische-eisen-voorlichting/>

⁷ <https://www.schoneluchtakkoord.nl/thema/houtstook-van-particuliere-huishoudens/routewijzer-houtstook-overlast/route-3-mogelijkheden-omgevingsplan/denkrichtingen-houtstookregels-omgevingsplan/regels-schoner-stoken/#:~:text=Er%20geldt%20vanuit%20de%20Wet,ge%C3%AFmpregneerd%2C%20geverfd%20of%20gebeitst%20hout.>

3. MOGELIJKHEDEN REGELGEVING

3.1 Opbouw

In onderdeel 3.4 beschrijven we verschillende opties voor regelgeving. Ze variëren in ambitieniveau: van niets doen tot aan totaalverbod. Per optie beschrijven we de inhoud en voor- en nad

1. Niets doen
2. Handhaven bij overmatige hinder
3. Stookverbod bij code rood en oranje van Stookwijzer
4. Stookvenster
5. Meldplicht
6. Vergunningsplicht
7. Certificering Schoorsteenveger (Duits Model)
8. Gebiedsverboden
9. Totaalverbod

We bekijken ook twee opties gericht op vermindering of afbouw van stookinstallaties

10. Open haarden uit faseren (richting 2030)
11. Geen rookkanalen in nieuw te bouwen woningen

3.2 Bronnen

Bij de uitwerking maakten we gebruik van verschillende bronnen:

1. Informatie uit (landelijke) onafhankelijk adviesrapporten, waaronder:
 - a. Rapportage 'Beleidsverkenning aanvullende maatregelen om de emissies van particuliere houtstook te beperken – Royal Haskoning DHV (feb 2022)
 - b. Kennisdocument Gezondheids- en hindereffecten door houtkachels van particulieren – Stichting Advisering Bestuursrechtspraak voor Milieu & Ruimtelijke Ordening (STAB)
 - c. Rapportage 'Sturen op Houtstook in het Omgevingsplan' – Kokx & De Voogd (2024)
 - d. De Landelijke Routewijzer Houtstook & Overlast - Schone Luchtakkoord.
2. Eigen ervaringen met de behandeling van 10 handhavingsverzoeken (2023-2024)
We hebben door de ODRA diverse controles laten uitvoeren op een lijst van adressen, om tot een besluit op het handhavingsverzoek te komen.
3. Ervaringen en voorstellen vanuit inwoners die in meldingen, mails, bezoeken en telefoongesprekken naar voren komen.
4. Een ambtelijk traject met deelname van juridisch medewerkers, medewerkers toezicht en adviseurs gezondheid.
5. Ervaringen en werkwijzes van andere gemeenten waar wij contact mee hebben gehad (o.a. Arnhem, Helmond, Utrecht, Amersfoort, Nijmegen en meer).

Eerdere adviesrapportages gingen vooral in op welke opties er voor regelgeving en handhaving zijn. In beperkte mate beschreven ze op welke manier de opties gehandhaafd kunnen worden. Het ontbrak vaak aan een onderzoek of de optie ook daadwerkelijk uitvoerbaar is en wat het voor inzet vraagt. Daar hebben wij extra aandacht aan besteed.

3.3 Criteria voor beoordeling

Om uiteindelijke keuze voor maatregelen te komen beoordelen we de opties op de volgende criteria:

1. Bijdrage optie aan onze doelstellingen op het gebied van luchtkwaliteit en overlastmeldingen.
2. Uitvoerbaarheid van regels en handhaving
3. Capaciteit & Kosten

We scoren iedere optie op deze criteria:

Score	Bijdrage aan doelstellingen	Uitvoerbaarheid R&H	Capaciteit & Kosten
++	Hoge bijdrage	Zeer eenvoudig	Veel capaciteit en hoge kosten
+			
±			
-			
--	Geen reductie	Zeer complex	Geen extra kosten/capaciteit

3.4 Opties

1 - Niets doen

Bij deze optie ondernemen we geen actie op het gebied van houtstook. We geven uitsluitend voorlichting, registreren meldingen en adviseren om in gesprek te gaan met buurtbewoners. We voeren geen controles op overmatige hinder uit bij meldingen van overlast.

Bijdrage aan doelstellingen

Draagt niet bij aan onze doelstellingen voor gezonde, schone lucht en vermindering van overlastmeldingen. Inwoners kunnen in dezelfde mate door blijven stoken. Daarmee ontstaat geen verbetering van luchtkwaliteit en zet het stijgende aantal meldingen naar verwachting door.

Uitvoerbaarheid R&H

- Vraagt in eerste instantie geen methode en inzet voor controles en handhaving.
- Echter, de verwachting is dat overlastmeldingen blijven komen en frustratie toeneemt. Het risico is dat meldingen overgaan in handhavingsverzoeken. Op deze verzoeken moeten we dan alsnog een onderbouwd besluit nemen. We zullen dan alsnog controles uit moeten voeren om te beoordelen of er sprake is van overmatige hinder (artikel BBL).

Capaciteit & Kosten

Vraagt op korte termijn geen extra capaciteit of kosten voor controles en handhaving. Wanneer er nieuwe handhavingsverzoeken, moeten we die alsnog oppakken. Dit betreft intensieve controles (ervaring handhavingstraject 2023-2024, zie hierna).

	Bijdrage aan doelen	Uitvoerbaarheid R&H	Capaciteit & Kosten
1. Niets doen	--	±	±

2 - Handhaven bij overmatige hinder (huidige situatie)

Bij deze optie is het stoken van hout toegestaan. Als gemeente zetten we ons voornamelijk in als voorlichter en maken we inwoners bewust van de overlast die houtstook kan geven aan burens, moedigen we aan om in gesprek te gaan.

Inwoners die houtstookoverlast ervaren kunnen een melding doen bij de gemeente. We registreren de meldingen om een overzicht te krijgen van de geografische spreiding van houtrookoverlast in de gemeente. Na het indienen van een melding sturen we de melder automatisch een e-mail met een link naar de informatiepagina over houtstook op onze website (www.rheden.nl/houtstook). En adviseren we om in gesprek te gaan met de betrokken buurtbewoners. In dit bericht geven we aan dat de melding is geregistreerd en wordt bewaard. We doen een check of het rookkanaal voldoet aan de bouwtechnische eisen uit het BBL en of er niet met bewerkt hout wordt gestookt (wet milieubeheer). Als dit voldoet ondernemen we verder geen actie.

In het geval van een handhavingsverzoek voeren we meerdere controles (4) uit per adres, met een gevalideerde checklist. Op basis daarvan bepalen we of er sprake is van 'overmatige hinder'.

Ervaringen 2023-2024

In de periode najaar 2023 – winter 2024 doorliepen we samen met de Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) een traject toezicht en de handhaving op houtstookoverlast. Dit hebben wij gedaan om een besluit te kunnen nemen op 10 handhavingsverzoeken die wij in 2023 van diverse inwoners uit Dieren, Velp, Rheden en Laag-Soeren hebben ontvangen.

In het traject zijn 150 bezoeken aan 28 woningen met stookinstallaties gebracht. Wij hebben het project gebaseerd op een methodiek die in de rechtspraak als enige valide methode is erkend om op een objectieve wijze hinder vast te stellen. Deze methodiek is ontwikkeld als invulling van de landelijke regel over een verbod op het veroorzaken van hinder (artikel 7.22 Bouwbesluit 2012). Wij hadden de verwachting dat deze methodiek werkbaar zou zijn. En dat het project duidelijk zou maken of wij met deze methodiek en met dit aantal controles voldoende onderzoek hadden gedaan naar houtrookoverlast.

Echter, de uitkomst is dat de controlemethodiek zeer veel capaciteit vergt, terwijl het in de meeste gevallen niet tot een constatering van overmatige hinder leidt. Ten eerste komt dit doordat de stooksituatie meestal goed was (kachel, pijp, hout). Ten tweede doordat het vrijwel nooit mogelijk is om een geur tot een specifiek adres te herleiden. Zeker niet als blijkt dat er meerdere houtkachels in de omgeving aan staan. De pluim uit een rookkanaal is namelijk te vluchtig om te kunnen meten (bijv. met een warmtecamera). Hierdoor kunnen we vrijwel nooit een overtreding van een specifiek adres constateren. Ook bij de aangewezen adressen konden we in geen enkel geval 'overmatige hinder' objectief vast stellen.

Aantal handhavingsverzoeken	10
Aantal adressen	28
Aantal adrescontroles ODRA	150
Uren	ODRA: 345 Controles, rapportages, afstemming met gemeente Gemeente: 220 Onderzoek / Studie, contact met verzoekers en adressen, besluitvorming op verzoek, informeren en schrijven Totaal: 565 uur // Gemiddeld per verzoek: 57 uur* <i>*Gemiddelde sterk afhankelijk van aantal adressen waar de verzoeken op zien.</i>
Kosten	ODRA: €34.000 Intern: €14.500 Totaal: €48.500

Bijdrage aan doelstellingen

Draagt niet direct bij aan onze doelstellingen voor gezonde, schone lucht en vermindering van overlastmeldingen. Inwoners kunnen in dezelfde mate door blijven stoken. Alleen bij excessen treden we op. In geval van handhaving kan dat de specifieke situatie voor een melder wel verbeteren. Echter, uit het handhavingstraject blijkt dat overmatige hinder met deze methode moeilijk is aan te tonen. Ook RHDVD rekent voor beter handhaving geen emissiereductie.

Uitvoerbaarheid R&H

De methode voor controles op overmatige hinder is ontwikkeld en kan uitgevoerd worden. Echter, de methode is erg tijdrovend en leidt alsnog niet tot het eenvoudig kunnen constateren of sprake is van overmatige hinder. Ondertussen is de verwachting dat het aantal meldingen blijft stijgen en het risico op handavingsverzoeken toeneemt.

Capaciteit & Kosten

De optie vraagt niet direct om extra capaciteit en kosten. Maar als er meer handavingsverzoeken volgen, vragen de controles en besluitvorming daarop veel capaciteit en kosten, zo blijkt uit het handhavingstraject 2023-2024.

	Bijdrage aan doelen	Uitvoerbaarheid R&H	Capaciteit & Kosten
2. Handhaven overmatige hinder	-	±	-

3 - Stookverbod bij code oranje en rood van de Stookwijzer⁸

De Stookwijzer geeft op postcode-niveau advies over wanneer mensen beter geen houtvuur kunnen maken. Afhankelijk van de weersomstandigheden en de luchtkwaliteit geeft de wijzer een code met advies af:

Geel	Let op: stoken zorgt voor overlast en luchtverontreiniging
Oranje	Het is nu beter geen hout te stoken
Rood	Stook geen hout

De Stookwijzer is ontwikkeld door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W), Rijkswaterstaat, RIVM en BIJ12.

Uit RIVM-onderzoek blijkt dat meer dan de helft van de overlastmeldingen wordt gedaan bij een windkracht van 2 of minder.⁹ Daarom geeft de Stookwijzer in dat geval code rood. Als het harder waait dan windkracht 2 kijkt de Stookwijzer ook naar de luchtkwaliteit, gebaseerd op de luchtkwaliteitsindex voor PM_{2,5}. Het advies geldt voor tijdblokken van 6 uur. Wanneer een tijdsblok vaststaat kan deze niet meer van kleur veranderen. Bovendien staan de adviezen voor ten minste een periode van 6 uur vooruit vast. Zo weet iemand die van plan is hout te stoken ruim van tevoren wat het advies is van de Stookwijzer. De Stookwijzer doet ook een verwachting over de komende 24 uur.

⁸ www.atlasleefomgeving.nl/stookwijzer

⁹ RIVM (2024). *Nieuwe criteria Stookwijzer op basis van overlast*. [Nieuwe criteria Stookwijzer op basis van overlast | RIVM](#)

Bijdrage aan doelstellingen

- Draagt bij aan de doelstellingen om de luchtkwaliteit te verbeteren en overlast te verminderen. Er wordt in totaliteit minder gestookt omdat er een verbod is bij ongunstige weersomstandigheden. Ook is er op de meest gevoelige momenten minder kans op overlast.
- Het rapport van RHDHV kent een minimale reductie van fijnstof uitstoot toe aan een verbod bij slechte weersomstandigheden. Maar dat rapport gaat uit van een verbod bij een Stookalert (op provinciaal niveau). Dit alert komt veel minder vaak voor (<10 keer per jaar) dan code oranje of rood van de Stookwijzer. Met een verbod op basis van de Stookwijzer verwachten wij daarom een hogere bijdrage aan reductie van fijnstofuitstoot.
- Op momenten dat stoken qua weer mag, blijft houtstook bestaan, en daarmee uitstoot van fijnstof en kans op overlast.

Uitvoerbaarheid R&H

- Code oranje en rood bieden een duidelijk kader waarbinnen wel en niet gestookt mag worden.
- Het is een simpele check die inwoners zelf kunnen doen. Ook is het een simpele regel waar wij inwoners op kunnen aanspreken (start van een gesprek).
- Gebruik van de Stookwijzer om te handhaven op overmatige hinder vraagt om verdere uitwerking en zorgvuldigheid.
 - o Zo kunnen de codes van de wijzer over een tijdsperiode van een aantal uren (6) variëren. Een kachel kan aan zijn gezet tijdens code geel, maar nog 'uitbranden' in code oranje of rood.
 - o We moeten uitwerken hoe we omgaan met geografische grenzen die de Stookwijzer trekt tussen codes. Bijvoorbeeld als een grens van code geel en oranje door een straat loopt. Verder is zorgvuldigheid nodig om te kunnen stellen.
 - o Ook het onderscheid maken tussen adressen is een uitdaging: de pluim van een rookkanaal verdwijnt vluchtig. Dat maakt het een uitdaging om vanaf de buitenkant te bepalen welke woning voor overlast zorgt.

Capaciteit & Kosten

- De benodigde capaciteit en kosten voor handhaving op deze regelgeving hangt af van de prioriteit die we er aan geven. Direct controleren bij iedere melding van overlast vraagt veel inzet, ten opzichte van een meer ingekaderde en geplande aanpak van controles.
- Dit vraagt om verder uitwerking in handhavingsbeleid. In hoofdstuk 6 geven we hiervoor een richting.

	Bijdrage aan doelen	Uitvoerbaarheid R&H	Capaciteit & Kosten
3. Handhaven overmatige hinder	+	±	±

4 - Stookvenster

Optie 4 is invoering van stookvensters waarbinnen gestookt mag worden. Deze stookvensters kunnen variëren van tijden per dag, vaste dagen per week en differentiëren per maand en/of seizoen. Het venster waar wij aan denken is:

- Stoken tussen 16.00u en 00.00u 's nachts
- Stoken toestaan in de maanden oktober t/m maart

We gaan uit van 00.00u omdat mensen doorgaans voor 00.00u de kachel zelf al uitzetten (slapen gaan). Een stookvenster tot bijvoorbeeld 22.00u is lastig handhaafbaar, omdat de kachel om 23.00u nog steeds warm zou kunnen zijn, terwijl het stoken al om 22.00u is gestopt.

Bijdrage aan doelstellingen

- Draagt bij aan de doelstellingen om de luchtkwaliteit te verbeteren en overlast te verminderen. Een stookvenster beperkt de frequentie en de tijdsduur van stoken. Daarmee wordt in totaliteit minder gestookt.
- Het RHDHV rapport gaat uit van een bijdrage van 6% aan de totale reductie van maatregelen die zij voorstellen. Daarbij gaan zij alleen uit van het beperken van de stookduur van open haarden. Onze optie gaat uit van een stookvenster voor alle typen houtkachels. De verwachte reductie is daarmee groter.
- Het maakt voor inwoners die overlast ervaren duidelijk in wanneer zij wel en niet houtstook kunnen verwachten. Mensen zijn meer verzekerd van dagdelen met schonere lucht.

Uitvoerbaarheid

- Een stookvenster biedt een duidelijk kader waarbinnen wel en niet gestookt mag worden.
- Het is een simpele check die inwoners zelf kunnen doen. Ook is het een simpele regel waar wij inwoners op kunnen aanspreken (start van een gesprek).
- Gebruik van de Stookwijzer om te handhaven op overmatige hinder vraagt om verdere uitwerking en zorgvuldigheid. De uitdaging is met name hoe we bepalen dat een specifieke woning binnen of buiten het stookvenster stookt. In hoofdstuk 6 geven we hier richting aan.

Capaciteit & Kosten

Gelijk als bij stookverbod code oranje en rood Stookwijzer.

	Bijdrage aan doelen	Uitvoerbaarheid R&H	Capaciteit & Kosten
4. Stookvenster	+	+	±

5 - Meldplicht

Een meldplicht is een vervolg op algemene regels, zoals een stookverbod bij code oranje/rood Stookwijzer of het stookvenster. Inwoners zijn hierbij verplicht om een melding te maken als zij starten met stoken. Bijvoorbeeld via een app. Als bij ons overlastmeldingen binnen komen, kunnen wij checken of de stoker het stoken heeft aangemeld, en daarmee binnen de regels valt. Zo niet, dan is dat aanleiding voor verdere controle en eventueel handhaving.

Bijdrage aan doelstellingen

- Een meldplicht kan extra bewustwording creëren bij inwoners: over stookgedrag en stookfrequentie. Zij zijn zich ervan bewust dat er een controle kan plaatsvinden, en denken bij iedere keer stoken na of het handig is te gaan stoken (en aan te melden).
- Het kan daarmee indirect een bijdrage leveren aan onze doelstellingen. Verwachting is dat het alleen effectief is in combinatie met algemene regels (zoals stookverbod code oranje/rood en/of stookvenster). Omdat er dan heldere consequenties verbonden zijn aan het niet opvolgen van de meldplicht en de algemene regels.

Uitvoerbaarheid R&H

- Geeft inzicht in de stookfrequentie en het stookpatroon (welke dagen en tijden). En maakt het mogelijk gerichter controles uit te voeren.
- Het voorkomt discussie of iemand die dag gestookt heeft of niet.

Capaciteit & Kosten

Administreren en controleren van meldingen levert naar verwachting veel werk en kosten op. Inwoners vragen om te melden legt bij onszelf de verantwoordelijkheid neer om daar zorgvuldig mee om te gaan en te acteren. Dat vraagt om continue monitoring en pro-actief handelen als er sprake is van overlast.

	Bijdrage aan doelen	Uitvoerbaarheid R&H	Capaciteit & Kosten
5. Meldplicht	±	+	--

6 - Vergunningsplicht

Een vergunningsplicht houdt in dat inwoners hout mogen stoken als zij daarvoor een vergunning hebben verkregen. In de vergunningen kunnen wij eisen stellen. Bijvoorbeeld aan het type kachel, de gebruikte brandstof en het stookgedrag. Het idee achter een vergunningsplicht is dat inwoners een goede overweging maken of zij een houtkachel willen nemen. En dat we voorwaarden kunnen stellen, waarop controle kan plaatsvinden als dat nodig is.

Bijdrage aan doelstellingen

- Kan extra bewustwording creëren bij inwoners: over stookgedrag en stookfrequentie. Zij zijn zich ervan bewust dat er een controle kan plaatsvinden, en denken bij iedere keer stoken na of het handig is te gaan stoken (en aan te melden).
- Kan daarmee indirect een bijdrage leveren aan onze doelstellingen. Doordat mensen er toch voor kiezen geen kachel te nemen of bewuster om te gaan met hun stookgedrag.
- Bijdrage is moeilijk hard te maken. Veel hangt af van de beschikbaarheid van capaciteit om een vergunningsplicht effectief te maken.

Uitvoerbaarheid R&H

Voor een vergunningen kunnen we een gestandaardiseerd proces inrichten.

Capaciteit & Kosten

- Vraagt een aanzienlijke administratieve last voor zowel inwoners als gemeente.. Uitgaande van het landelijke percentage van 14% huishoudens dat een houtkachel heeft¹⁰. Zou het in Rheden gaan om 3.000 kachels die een vergunning aan zouden moeten vragen.
- Een vergunningsplicht kan alleen effectief zijn als er ook voldoende capaciteit is om pro-actief te controleren en sancties op te leggen bij overtredingen. Bij het handhavingstraject 2023-2024 bleek voor 28 adressen al veel capaciteit nodig te zijn. Dit zou voor 3.000 adressen aanzienlijk zijn.

	Bijdrage aan doelen	Uitvoerbaarheid R&H	Capaciteit & Kosten
6. Vergunningsplicht	±	+	--

7 - Certificering schoorsteenveger (Duits model)

In Duitsland spelen schoorsteenvegers een actieve rol bij het adviseren van huishoudens over correct stoken en geschikte brandstoffen. De schoorsteenvegers zijn niet alleen verantwoordelijk voor het reinigen van schoorstenen, maar zijn ook bevoegd om te controleren of kachels en haarden aan de wettelijke eisen voldoen. Wanneer een huishouden niet aan de regelgeving voldoet en weigert verbeteringen door te voeren, kan de schoorsteenveger dit melden bij de gemeente en kan de gemeente sancties opleggen (tot aan verbod).

Niet mogelijk op gemeente-niveau

We onderzochten of we dit systeem kunnen toepassen op gemeentelijk niveau. Door schoorsteenvegers te mandateren om namens de gemeente controles uit te voeren en waar mogelijk tips en sancties op te leggen. Echter, uit een juridische check die we deden werd duidelijk dat het niet mogelijk is om toezichthoudende bevoegdheden op het gebied van wetshandhaving bij een privaatrechtelijke partij (zoals een schoorsteenveger) onder te brengen. In Nederland kunnen wettelijke taken alleen aan private partijen worden gedelegeerd als een wet in formele zin dit expliciet toestaat, zoals bij APK-keuringen door garages of de bevoegdheden van notarissen en deurwaarders. Voor schoorsteenvegers ontbreekt zo'n bevoegdheid. Dit invoering van zo'n model kunnen we daarom niet op gemeentelijk niveau doen. Daar is landelijke wetgeving voor nodig. De implementatie van dit model brengt ook aanzienlijke kosten met zich mee. Ook vereist het een totale aanpassing van Nederlandse brancheverenigingen van schoorsteenvegers en hun certificering.

Hoewel we deze optie niet kunnen uitvoeren op gemeentelijk niveau. Vonden wij dit wel een interessante methodiek. De verantwoordelijkheid voor een goede stookinstallatie, de juiste brandstof en een goede stookwijze met zo min mogelijk uitstoot ligt in dit model volledig bij inwoners zelf. De controle hierop ligt vervolgens 'bij de markt'. Inwoners dienen immers zelf een schoorsteenveger in te schakelen en bij overlastmeldingen aan te kunnen tonen dat de schoorsteenveger de situatie goed heeft gekeurd. Dit scheelt veel eigen inzet van controles en handhaving.

¹⁰ 1,2 miljoen huishoudens een houtkachel, op een totaal van 8,2 miljoen huishoudens in Nederland. Bron: CBS

8 - Gebiedsverboden

We keken ook naar de mogelijkheid om specifieke gebieden aan te wijzen voor een verbod op houtstook. Dit kan bijvoorbeeld gelden voor:

- Wijken met een hoge concentratie aan kwetsbare inwoners, zoals senioren en kinderen, of;
- Dichtbebouwde of begroeide plekken waar vervuilde lucht langer blijft hangen, of;
- Voor gebieden waar de luchtkwaliteit structureel onder druk staat.

Bijdrage aan doelstellingen

- Gebiedsverbod vermindert structureel de uitstoot van fijnstof in specifieke gebieden.

Uitvoerbaarheid

- Een verbod is de meest simpele regel. Het geeft geen discussie over wanneer houtstook is toegestaan en wanneer sprake is van overmatige hinder.
- Een verbod in een specifieke wijk of gebied kan alleen als er voldoende wettelijke basis voor is en de maatregel proportioneel is. De uitdaging is te onderbouwen waarom wel in wijk X en niet in wijk Z.
- In de meldingen zien we dat overlastmeldingen van houtstook sterk verspreid zijn over de gemeente.

Capaciteit & Kosten

- Handhaving is erg arbeidsintensief. Om een dergelijk verbod waar te maken, is pro-actief controleren en handhaven noodzakelijk.

	Bijdrage aan doelen	Uitvoerbaarheid R&H	Capaciteit & Kosten
6. Vergunningsplicht	+	±	--

Optie 9 - Totaalverbod

Een totaalverbod op het stoken van hout in de gemeente houdt in dat het gebruik van houtkachels, open haarden en andere vormen van houtstook volledig wordt verboden, ongeacht de weersomstandigheden of luchtkwaliteit.

De handhaving van een totaalverbod brengt echter uitdagingen met zich mee. Er moet een duidelijk juridisch kader worden vastgesteld, en actieve controle op naleving is noodzakelijk. Dit kan door middel van meldingen van inwoners en controles door handhavingsambtenaren. Handhaving blijft echter complex, aangezien rookoverlast niet altijd direct of eenvoudig te constateren is.

Bijdrage doelstellingen

- Een totaalverbod vermindert structureel de uitstoot van schadelijke stoffen en draagt daarmee maximaal bij aan de gemeentelijke luchtkwaliteitsdoelen en het Schone Lucht Akkoord.
- Het RHDHV rapport rekent 75% van de reductie toe aan deze maatregel. Daarmee levert het verreweg de meest gezondheidswinst en vermindering overlast op.

Uitvoerbaarheid

- Een verbod is de meest simpele regel. Het geeft geen discussie over wanneer houtstook is toegestaan en wanneer sprake is van overmatige hinder.
- Bepalen of er in een woning gestookt wordt vormt een uitdaging. Dat hebben we

Capaciteit & Kosten

- Handhaving is erg arbeidsintensief. Om een dergelijk verbod waar te maken, is pro-actief controleren en handhaven noodzakelijk. Uitgaande van landelijke verhoudingen gaat het in Rheden om 3.000 huishoudens met een houtkachel.

	Bijdrage aan doelen	Uitvoerbaarheid R&H	Capaciteit & Kosten
6. Vergunningsplicht	++	+	--

10 - Open haarden uit faseren (richting 2030)

Er zijn grote verschillen in de uitstoot van schadelijke (fijn)stoffen tussen type kachels¹¹. Dit verschil is er met name tussen houtkachels/pellet kachels en open haarden. Open haarden zijn beduidend minder efficiënt zijn en een veel hogere uitstoot van fijnstof hebben. Zowel voor omwonenden als bewoners van het huis waar de open haard brandt zelf. Optie 5 is daarom het toewerken naar een verbod op gebruik van open haarden in 2030. Inwoners hebben daarmee de tijd om zich erop voor te bereiden. Eventueel kan hier een subsidieregeling voor verwijderen van de haard aan verbonden worden.

De optie gaat hier uit van open haarden. Een mogelijkheid is om breder te kijken naar de efficiëntie van de houtkachel. Vlaanderen en Duitsland werken hier al langer aan.

Bijdrage aan doelstellingen

- Draagt rechtstreeks bij aan minder fijnstof uitstoot, bij de kacheltypes die het meest vervuילend zijn.
- Het RHDHV rapport rekent 19% van de totale reductie van uitstoot van hun maatregelen toe aan het uit faseren van oudere toestellen. Dit lijkt daarmee een effectieve maatregel.

Uitvoerbaarheid

- Het maken van een uitfaseringsregeling is uitvoerbaar maar vraagt aandacht. Belangrijk is te bepalen op basis waarvan een kacheltypes onder de uitfasering valt (open haard of ook andere factoren, bijvoorbeeld leeftijd of uitstoot).
- De controle of een kacheltypes daadwerkelijk niet meer gebruikt wordt is complexer. Aan de buitenkant van een woning is de type kachel namelijk niet te achterhalen. Hoe bepalen we bij overlast of een kachel binnen of buiten de uitfaseringsregeling valt?
- Een alternatief kan zijn de uitfasering niet te dwingen, maar te stimuleren met een subsidieregeling (bijvoorbeeld via Schone Lucht Akkoord).

Capaciteit & Kosten

Benodigde capaciteit en kosten is afhankelijk van gekozen werkwijze. Wij uitfaseringsregeling vraagt ontwikkeling van een regeling en controle hierop capaciteit. Bij subsidieregeling voor stimuleren verwijderen rookkanaal ligt de verantwoordelijkheid meer bij inwoner om bewijs aan te tonen.

	Bijdrage aan doelen	Uitvoerbaarheid R&H	Capaciteit & Kosten
6. Vergunningsplicht	++	±	±

¹¹ [Houtkachels en fijnstof - wat is de uitstoot - Kachelplaats](#)

Optie 11 - Geen rookkanalen bij nieuw te bouwen woningen

Bij nieuwbouw projecten hebben we de kans om vanaf situatie 'nul' een gezonde omgeving te creëren zonder fijnstof van een stookinstallatie. Er is in deze situatie ook nog geen discussie/sentiment in de nieuw te realiseren buurt over houtstook. Een verbod op rookkanalen bij nieuwbouw projecten is daarmee een simpele manier om te voorkomen dat er vervuiling door houtkachels optreedt.

Bijdrage aan doelstellingen

- Zorgt ervoor dat er in nieuwe woningen 0 uitstoot van fijnstof is.
- Zorgt in de vele bestaande wijken niet voor verandering.

Uitvoerbaarheid R&H

- Is vast te leggen in het Omgevingsplan of specifiek beleid.
- Controle vraagt om verdere uitwerking. De vraag is met name hoe we nagaan of er na vergunningverlening voor een nieuwbouwwoning niet alsnog een rookkanaal wordt geïnstalleerd.

Capaciteit & Kosten

- Nog onzeker hoeveel capaciteit dit vraagt om regels uit te werken. En de controle of de regel wordt nageleefd.

	Bijdrage aan doelen	Uitvoerbaarheid R&H	Capaciteit & Kosten
6. Vergunningsplicht	++	±	±

Beoordeling Totaal

Optie	Bijdrage aan doelen Luchtkwaliteit & Overlast	Uitvoerbaarheid	Financieel
1. Niets doen	--	±	±
2. Handhaving overmatige hinder	-	±	-
3. Stookverbod code Oranje & Rood	+	±	±
4. Stookvenster	+	+	±
5. Meldingsplicht	±	+	--
6. Vergunningsplicht	±	+	--
7. Certificering Schoorsteenveger	Niet mogelijk op gemeente niveau		
8. Gebiedsverboden	+	±	--
9. Totaalverbod	++	+	--
10. Open haarden uitfasen	++	±	±
11. Geen rookkanalen nieuwe woningen	+	±	±

4. SCENARIO'S

Op basis van de analyse van 11 verschillende opties in hoofdstuk 3 onderscheiden we drie hoofd-scenario's. Waarin we opties hebben verwerkte en gecombineerd.

Scenario 1: Huidige situatie - handhaven bij overmatige hinder

In dit scenario behouden we de huidige situatie en richten ons op excessen. Het gaat hier om optie 2 uit het vorige hoofdstuk. Niets doen zou een verdere versobering van onze inzet betekenen, niet in lijn zijn met onze doelen voor schone lucht en het risico op handhavingsverzoeken verder vergroten.

Scenario 2: Algemene regels

In dit scenario voeren we algemene regels in die voor alle inwoners gelden. De mogelijkheid om hout te stoken blijft. Tegelijkertijd werken we aan schonere lucht door een inperking: een verbod bij slechte weersomstandigheden en een stookvenster. De stookinstallaties die het meest vervuilend zijn faseren we uit en we zorgen bij nieuwe woningen voor een schone start.

We passen de volgende opties toe:

- 3 Invoeren stookverbod bij code rood en oranje van de Stookwijzer
- 4. Invoeren stookvenster
- 10. Open haarden uit faseren (richting 2030)
- 11. Geen rookkanalen in nieuw te bouwen woningen

We kunnen deze aanvullen met enkele simpele stookregels. Concreet denken we aan het voorschrift om te stoken met droog genoeg hout en het jaarlijks laten vegen van de schoorsteen. De opties meldingsplicht en vergunningsplicht nemen we niet op. Deze opties leveren een grote administratielast op, terwijl we met deze algemene regels al heldere kaders stellen.

Scenario 3: Totaalverbod

Dit scenario is het meest vergaand. Een totaalverbod voor de hele gemeente, optie 9. Het draagt verreweg het meest bij aan het doel voor een schonere lucht en minder overlast. Maar vraagt naar verwachting ook veel inzet op handhaving.

Een gebiedsverbod laten buiten beschouwing omdat we zien dat overlast van houtstook al verspreid is over de gemeente.

5. ADVIES

We adviseren te kiezen voor **scenario 2 – algemene regels**. Hieronder de belangrijkste argumenten.

1. Algemene regels dragen meer bij aan Schone Lucht dan huidige situatie

Dit scenario draagt meer aan onze doelen voor Schone Lucht dan scenario 1. Het stookverbod bij code oranje/rood en stookvenster zorgen voor een duidelijke beperking van overlast en meer schone lucht. Terwijl inwoners hun houtkachel onder voorwaarden kunnen blijven gebruiken. Daarnaast richten we ons met de uitfasering op de type kachels met de hoogste uitstoot. En zorgen we bij nieuwbouw woningen voor een schone start. Scenario 1 verandert niets aan de mogelijkheden om te stoken.

Hoewel scenario 3 (totaalverbod) nog meer bijdraagt aan Schone Lucht, is de vraag in hoeverre inwoners hieraan meewerken. Er zijn voldoende wijken en bewoners die bewust omgaan met houtstook, er veel aan doen om zo efficiënt mogelijk te stoken, rekening te houden met de buren de Stookwijzer al toepassen etc. Om mensen mee te krijgen in een beweging vinden we algemene regels realistisch.

2. Algemene regels bieden een duidelijk handhavingskader

Controleren en eventueel handhaven bij scenario 1 is complex, tijdrovend en kostbaar met weinig resultaat. Er zijn veel controles (per adres) nodig om vast te stellen of er sprake is van overmatige hinder. Ook moeten er veel verschillende elementen van de stooksituatie beoordeeld worden (rookgasafvoer, houtcontrole, type kachel, stookmethode en meer). Het toewijzen van bepaalde onderdelen aan een specifiek adres is bovendien lastig.

Scenario 2 biedt een simpel kader met enkele regels die goed te controleren zijn. Inwoners kunnen dit zelf checken voorafgaand aan het stoken. Voor handhaving biedt het ook een duidelijk kader. Controles en handhaving kosten in scenario.

3. Algemene regels haalbaarder dan totaalverbod

Handhaving van een totaalverbod is arbeidsintensief. Het is een vergaande maatregel waar pro-actief controleren bij hoort als we dit waar willen maken. Landelijke verhouding tonen dat er in Rheden zo'n 3.000 huishoudens met een houtkachel kunnen zijn. Een totaalverbod met pro-actieve handhaving daarop achten we onrealistisch. Algemene regels bieden meer ruimte om een passende handhavingsaanpak en prioritering te kiezen.

6. UITVOERING

Na scenariokeuze is de volgende stap een uitwerking in concrete regels en een handhavingsaanpak. De regels gaan bijvoorbeeld over precieze tijdstippen van het stookvenster, planning van uitfasering etc. De regels nemen we op in een beleidsstuk dat daar passend voor is. Opties daarvoor zijn het Omgevingsplan of een apart beleidsstuk. Aanpassing van het Omgevingsplan kan namelijk nog langere tijd duren. Hieronder een eerste richting hiervoor.

Geplande controles

Om handhaving beheersbaar te houden, is onze insteek om niet bij iedere melding direct controle of handhaving uit te voeren. In plaats daarvan voeren we controles projectmatig uit. We denken aan een aantal controleweken -of dagen die we in plannen. Onaangekondigd voeren we dan controles uit in buurten waar meldingen vandaan komen. Steekproefsgewijze controles plannen we op dagen waarop een stookverbod geldt of buiten de toegestane stookvensters.

Gebruik warmtecamera

Naast de zintuiglijke waarnemingen, zien we de warmtecamera als belangrijk instrument voor eenvoudige controle op de algemene regels in scenario 2. Een warmtecamera maakt het mogelijk om temperatuurverschillen van buiten een woning vast te leggen. Wanneer de uitmonding van een schoorsteen beduidend warmer is dan de rest van de woning, is het aannemelijk dat een houtkachel op dat moment in gebruik is. Deze methode is getest door de ODRA en blijkt bruikbaar, vooral in scenario's waarin gewerkt wordt met een stookvenster of een (totaal)verbod. Hiermee kan op een objectieve manier worden vastgesteld of een kachel aanstaat, zonder afhankelijk te zijn van zintuiglijke waarnemingen van handhavers.

Taak beleggen

De handhavingstaak kunnen we op verschillende manieren beleggen. Het onderwerp raakt aan de expertise van zowel de ODRA, bouw- en woningtoezicht en BOA's. De keuze wie uiteindelijk de controles en handhaving op houtstook- en overlast gaat doen moeten we nog maken.

Financiering

Voor het aanschaffen van warmtecamera's en het handhaven en uitvoeren van periodieke controles, is budget nodig. We onderzoeken de mogelijke van externe middelen, voordat we kijken naar interne budgetten. Zo wordt nader onderzocht of de SPUK-gelden vanuit het Schone Luchtakkoord een reële optie zijn voor bekostiging.